

قانون تابعیت ایران

نویسنده: زهرا داودخانی

شناسنامه کتاب

عنوان: قانون تابعیت ایران

نویسنده: زهرا داودخانی

ناشر: انتشارات لیما

طراح جلد: سمیه افروخته

مشخصات ظاهری: ۲۰۰ صفحه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۰-۷۶-۶۰-۶۰۲-۹۷۸

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق و حق چاپ متن، طرح روی جلد و عنوان کتاب با نگرش به قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ محفوظ است و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

طرح جلد

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

موضوع

موضوع

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

داودخانی، زهرا- ۱۳۶۳-

قانون تابعیت ایران/نویسنده زهرا داودخانی.

تهران: نشر لیما، ۱۳۹۸.

: سمیه افروخته

: ۲۰۰ص.

: ۰-۷۶-۶۰-۶۰۲-۹۷۸ ۴۰۰۰۰ ریال

فبیا:

: تابعیت -- ایران

Citizenship-- Iran :

KMH۵۱۸/۷:

: ۳۲۳/۶۰۹۵۵

: ۶۰۵۶۳۲۶

فهرست مطالب

۶.....	پیشگفتار
۹.....	فصل اول: تعریف تابعیت و انواع آن در ایران
۱۰.....	شرایط پذیرش تابعیت در ایران
۱۱.....	اصول مبانی حاکم بر تابعیت
۱۲.....	شرایط پذیرش و یا تحصیل تابعیت ایرانی
۱۶.....	شرایط کمی اغیار که برای تحصیل تابعیت افراد
۱۸.....	تحصیل و سلب تابعیت
۲۱.....	کسب تابعیت در اثر ازدواج
۲۳.....	حقوق زنانی که در اثر ازدواج تابعیت ایرانی کسب کرده‌اند
۲۸.....	شرایط شکلی ترک تابعیت ایران
۳۱.....	تابعیت اشخاص حقوقی در قانون ایران
۳۴.....	شرایط شکلی تحصیل تابعیت ایران
۳۵.....	قوانین و آثار تحصیل تابعیت ایران
۴۰.....	واژه‌ی بیگانه یا خارجی
۴۱.....	شناسایی اشخاص حقوقی بیگانه در حقوق ایران
۴۴.....	ثبت و شناسایی شرکت بیگانه، اصل ۸۱ قانون اساسی
۴۵.....	برخی از حقوق و تکالیف اشخاص حقوقی بیگانه در ایران
۴۷.....	مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی بیگانه
۴۹.....	حقوق بیگانگان
۵۰.....	اصل امان برای اتباع بیگانگان در فقه اسلام
۵۲.....	اصول و مبانی حقوق بیگانگان در ایران
۵۳.....	حقوق بیگانگان در ایران

۶۱.....	استملاک بیگانگان.....
۶۷.....	اشتغال اتباع بیگانه.....
۷۲.....	ازدواج زن ایرانی با تبعه بیگانه.....
۸۰.....	آثار و تبعات ازدواج زنان ایرانی با اتباع بیگانه.....
۸۶.....	آئین نامه ازدواج زنان ایرانی با اتباع بیگانه (پروانه زناشویی).....
۹۳.....	روند اجرایی ازدواج زنان ایرانی با اتباع بیگانه.....
۱۰۹.....	طلاق.....
۱۱۰.....	تشریفات ازدواج زنان ایرانی با اتباع بیگانه.....
۱۱۳.....	ازدواج‌های غیررسمی (شعی) و علل و عوامل آن.....
۱۱۳.....	علل و عوامل ازدواج‌های شعی (غیر رسمی) توسط اتباع بیگانه.....
۱۲۳.....	ازدواج زن ایرانی با تبعه بیگانه در خارج از کشور.....
۱۲۹.....	فصل دوم: تابعیت مضاعف در ایران.....
۱۳۰.....	اقامتگاه.....
۱۳۲.....	تابعیت اشخاص حقوقی.....
۱۳۳.....	تابعیت مضاعف.....
۱۳۷.....	دو تابعیتی بودن در ایران.....
۱۳۹.....	مشکلات تابعیت مضاعف.....
۱۴۰.....	رای وحدت رویه.....
۱۴۱.....	تابعیت ناشی از سکونت.....
۱۵۰.....	تابعیت ناشی از تولد (تابعیت اصلی).....
۱۹۶.....	منابع و مآخذ.....

پیشگفتار

اهمیت و ضرورت تابعیت در نظام بین‌الملل حقوق بشر به اندازه‌ای است که از آن به عنوان حق بر حق داشتن یاد شده است. حقوق بین‌الملل به صورت سنتی تعریف و معیارهای تابعیت و موارد و شرایط دسترسی به آن توسط افراد را، در وهله نخست، به دولت‌ها واگذار نموده است. با این حال، با شناسایی پیوند ذاتی میان حق بر تابعیت و برخورداری از دیگر حقوق بشر، به ویژه پس از فجایع جنگ‌های جهانی اول و دوم، باور راسخ بین‌المللی بر این است که قوانین و عملکردهای مربوط به تابعیت می‌بایست با اصول و قواعد حقوق بین‌الملل و به طور خاص تعهدات دولت‌ها در نظام بین‌الملل حقوق بشر سازگار باشد. در ساحت حقوق و جامعه بین‌الملل، مقارنات و انکارهای دولت‌گرایان‌ها بزی، روز به روز از شکل سنتی و دولت‌محور خود فاصله گرفته و احترام به حقوق بشر، معیار اصلی اعتبار بین‌الملل محسوب می‌گردد. از جنگ خانمان‌سوز دوم جهانی به این سو، توسعه نظام بین‌المللی حقوق بشر، آزادی دولت‌ها را در امور تابعیت بسیار محدود ساخته است. بر اساس موازین نظام بین‌الملل حقوق بشر، دولت‌ها در وضع قوانین مربوط به تابعیت اختیار مطلق ندارند و به ویژه زمانی که بیم بی‌تابعیتی می‌رود، نمی‌توانند از اتباع خود سلب تابعیت کنند و آنان را در خلأ هویتی و حقوقی رها سازند. تابعیت، حقی است مقدم بر دیگر حق‌های بشری که هرچند منوط به تابعیت نیستند لیکن شخص بی‌تابعیت در واقع از حق‌های بشری محروم است؛ حال آن که لازمه شأن، کرامت و هویت

انسانی هر فرد، بهره‌مندی از حقوق بشری است. هر چند سلب تابعیت در حقوق بین‌الملل کنونی به طور مطلق ممنوع شناخته نشده است و در برخی موارد محدود دولت‌ها می‌توانند به آن متوسل شوند، ولی زمینه‌های تمسک به این اقدام باید به صورت بسیار کوتاه تفسیر شوند. سلب تابعیت نباید تبعیض‌آمیز و خودسرانه باشد و یا به بی‌تابعتی منجر شود.

در ایران، تا پیش از دوره صفویه، تابعیت بر مبنای اسلامی استوار بود، ولی پس از ارتباط مستقیم با غرب در زمان صفویه، به تدریج معیارهای مربوط به ملیت و حرزین در قوانین عرفی تابعیت نفوذ کرد و از آن دوران تاکنون، موضوع تابعیت مواد ۹۷۶ تا ۹۹۱ جلد دوم قانون مدنی ایران را به خود اختصاص داد. تابعیت اصلی ایرانی تنها بر مبنای ملیت و تبار ایرانی قرار داده شده و به هیچ وجه قابل سلب نبوده است. البته ماده ۹۸۱ سابق قانون مدنی ایران سلب تابعیت اکتسابی ایران را در مواردی به سبب کشف فقدان شرط عدم سلبه کیفری مؤثر و یا ارتکاب جرائم ضد امنیت ایران توسط بیگانه‌ای که تابعیت ایران را تحصیل کرده پیش‌بینی کرده بود، لیکن این مقرر نیز به موجب قانون اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ خورشیدی جمهوری اسلامی ایران در راستای قانون اساسی کشور و هماهنگی با اصول بین‌المللی تابعیت و نفی سلب تابعیت به عنوان مجازات، حذف شد. در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران، تنها در اصول ۴۱ و ۴۲ قانون اساسی موضوع سلب تابعیت مورد اشاره واقع شده است. در این اصول و به ویژه اصل ۴۱، بر مبنای حق «دارا بودن تابعیت ملی»، حق سلب تابعیت از دولت ایران گرفته شده و صرفاً منحصر به موردی گشته است که فرد تبعه ایرانی با حفظ تابعیت ایرانی

خود، تابعیت دولت دیگری را تحصیل نماید. همچنین در قالب اصل تغییرپذیری تابعیت، به اتباع ایرانی این حق داده شده که، وفق مقررات، از تابعیت ایران خارج شوند. بنابراین می‌توان گفت اصولاً سلب تابعیت در نظام حقوقی ایران ممنوع شناخته شده و مواردی که در قانون اساسی، به ندرت به اشاره شد، آمده است به واقع سلب تابعیت نیست، بلکه خروج از تابعیت به درخواست خود اشخاص و یا رفع تابعیت ایران در جهت جلوگیری از بروز تابعیت مضاعف می‌باشد، که خود مقتضای یکی از اصول حقوقی شناخته شده در حوزه تابعیت است.

از قوانین موضوعه ایران چنین استنباط می‌گردد که سه اصل مهم بر تابعیت حاکم است. اول آنکه امر فردی بایستی تابعیتی داشته باشد، دوم اینکه هیچ فردی نبایستی بیش از یک تابعیت داشته باشد و سوم آنکه تابعیت یک امر همیشگی و زوال ناپذیر است. طبق اصول کلی حاکم بر کشورها تابعیت با دو سیستم خون و خاک به فرد اعطاء می‌شود که مقررات قانونی ایران نیز هر دو سیستم را تأیید کرده است.

افرادی که متقاضی تحصیل تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران باشند می‌توانند در صورت شرایط مندرج در ماده نهمصد و هفتاد و نه (۹۷۹) قانون مدنی، درخواست تابعیت خود را به اداره تابعیت وزارت امور خارجه در مرکز و یا دفاتر امور اتباع و مهاجرین خارجی استانداریهای سراسر کشور تسلیم نمایند.